

1 ויהי להם שלמה ליום אחד שלישים בר סלה וששים בר קסת עשרה קבר רעיו ונמא נאן לבר סתל ונבי וחסור וברברים אבוסי: מלוס א ה ב-ג
2 ואל הבקר רץ אברהם ויקח בו ספר רר ושוב ויתן אל הנער וימחר לעשות אתו:
3 ויהודא וישראל רבים כחול אשר על המ לרב אכלים ושמים ושמים: מלוס א ד כ
4 ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר יקח ויתן לנדרם ודא עשר עליהם תחת העץ והאלה: בראשית יח ה
5 ורוח נסע מאת יי ויהי שלום מן המ ועש על המהו כדורך יום בה סביבות המהו וכאמרום על פני המי: בראשית יח ה
6 ויאמר יי אל משה ונני ממטיר לכם לחם מן השמים היום והשם ולקטו דבר יום כימיו למען אנחנו הולך בתורתם אם לא: סמות טו ד
7 הנני עמד לפניך שם על העור כדרכי והכית כיור ויצאו מננו מים וחתה המ ועש על משה לעניי ונבי ויקח משהם האנשים וישקפו על פני סדם ואבריהם הלך עשם לשלח: בראשית יח טו
9 ויהיה הלך לפניך ויסם במשור ענן לחותם הדרך וילכה במשור אש להאיר ליום ללכת ויסם וילך: סמות יג ו
10 ויקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ: בראשית יח ד
11 וירא אליו יי באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום: בראשית יח א
12 ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך: בראשית יח ג
13 וישא עינו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישמחו אצלו: בראשית יח ב
14 ונבאו שני המלאכים סדקה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט וקם לקראתם וישמחו אפיהם אצלו: בראשית יח א
15 ויהפך את הערים והאל ואת כל הבקר ואת כל שכי הערים וצמח האדמה: בראשית יח כה
16 וישערו לבנם אתר תעברו על כן בערבתם על עבדכם ויאמר כן תעשה כאשר דברתי: בראשית יח ה

נראין באובדן ושותן, ובסדר אליהו רבה קמני לא כחמו שאומר נראין כאלוין וסומין אלא אוליין וסומין ממס מפני כבודו של אברהם ופליגא אדהכא: **חזייה** להקב"ה דקאי **אבבא**, והיינו דכתיב (בראשית יח) אל נא תעבור מעל ענדך הכל ממעל אברהם ובמפנין (שם דף קסו). משמע שלפי שרצה אברהם ליקר לקראת אורחים ולהכניסם אליו להקב"ה להמתין עד שיכניס אותם דרשנין מנייה גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני השמינה וקאמר נמי התם נא וראה שלג כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שרצה אללך ואלו בהקב"ה כתיב אל נא תעבור: **ההוא** דאיתא בשוביה דא"ר, ומינה דלמרינן בבראשית רבה (פרשה ט) דלחן מלאך אחד עשה שמי שליחות ויש לומר דכאן לא עשה מיכאל בשליחות אחת כי אם מעשה אחד שבישר את שרה וכשהלך משם לקדוש או הומתלה שליחות אחת ודוקא במקום אחד אין עושה ב' שליחות וכו"ר (שם) יש שרפאל נא להנלי את לוט ורפואת אברהם אינה נזכרת ואפילו נא כמו כן לרפואת אברהם חשיב הכל שליחות אחת דרפואה והללא ענין אחד הוא הקשה הר"ר לחנן הא משמע לישנא דקרא ששניהם הילינו כדכתיב (בראשית יט) ויחזיקו האנשים בידו וכתיב ויוליאו ויניחוהו מחוק לעיר וכתיב נתמיה שאמר ליה מלאך לעשות דבר עד סדום כי לא אוכל לעשות דבר עד סדום הילינוהו חן ויש לומר ששניהם הילינוהו חן לעיר ומיכאל הלך עמו עד זוער וגבריאל היה מלווה אותו למרה: למה

ריבה להן ומעשה נמי בר' יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שכור לנו פועלים הלך ופסק להן מוזנות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להן כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב למימרא דסעודתא דאברהם אבינו עדיפא מדרשלמה והכתיב ויהי להם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמה עשרה בקר בריאים וועשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויחמור וברורים אבוסים ואמר גוריון בן אסטיון משמיה ררב הללו לעמילן של טובחים ור' יצחק אמר הללו לציקי קדירה ואמר ר' יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עשהה לו בכיתה כך מאי מעמא זו סבורה שמא אצלי סועד היום וזו סבורה [שמא] אצלי סועד היום ואילו גבי אברהם כתיב ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר אחד רב ושנים טובים שלשה התם לתלא תורי לתלתא גברי הכא לכל ישראל ויהודה שנאמר יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים מאי ברבורים אבוסים אמר רב שאובסים אותן בעל כרחן ושמואל אמר שאובסים ועומדים מאליהם ורבי יוחנן אמר מביאין תור ממועיתו בדלא אניס והרגולת מאשפתה בדלא אניסא אמר רבי יוחנן מובחר שבכהמות שור מובחר שבועופות תרגולת אמר אמימר ונתא אוכמתא בי כמיתא דמשכתחא בני עצרי דלא מציא פסיא קניא ואל הבקר רץ אברהם אמר רב בן בקר אחד רב שנים טובים שלשה ואימא חד כדאמרי אינשי רכך ומב א"כ לכתוב רך טוב מאי ומוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדטוב לדרשה רך נמי לדרשה מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן ברבי הושעיא ויתן אל הנער וימחר לעשות אותו כל חד וחד רביה לנער חד ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא חסני בחד אמר רב חנן בר רבא כרי להאכילן שלש לשונות כהרדל אמר רבי תנחום בר חינלא לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו וכל [מה] שעשה אברהם ע"י שליח עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב ונני ממטיר לכם לחם מן השמים והוא עומד עליהם תחת העץ והנני עומד לפניך שם על הצור [וגו'] ואברהם הולך עמם לשלחם ויהי הולך לפניהם וימם ויקח נא מעט מים והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם וכן לעמוד הענין בשכר יוקח נא מעט מים וזו לבארה של מרים יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשרתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כחום היום מאי כחום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה ובא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאיעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב אל נא תעבור מעל ענדך כיון דחזא דקא אסר ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקם הכא היינו דכתיב וישערו לבנם וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל כי חזייהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקם הכא מאן נינהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אול למהפכיה לסדום והא כתיב ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאול מיכאל בהדיה לשוביה ללוט דיקא נמי [דכתיב] ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב וכן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר

דכיון דלא לרץ לאתנוי ולאמי מונוי והסולת: **לעמילן של טובחים**, חלות לשאוב לשונות וזהו המצוי: הללו הבקר לציקי קדירה, אינו אלא למין מאכל ששמו יציק קדירה אשכ"ד צנע"ז: **כרכורים**, תרגולין: **שוכוסין**, אופן בעל כרחן, מוחזקין להם מאכל כפייהם כחוקה: **סור**, שור: **בדלא אניס**, שלא עשה מלאכה: **בדלא אניסא**, בגדול אפרוחין: **וגסא**, מרגולת: **פטניסא**, המפטמת בבית, לשון אחר טנימא בעלת כרס: **דמשכחא בי עזרי**, בין הגיפות ואולת המרגלים: **דלא מלי פסיא קניא**, שאינה יכולה לפסוע קנה מרוב שמנה: **קמא קמא דמטיא**, ראשון שנגיע לכולל שנגמר ביסולו: **לשונות כהרדל**, מעדן מלכס ושמים הוא: **מאס ה'**, כגון שלים הגז בעלמו: **יוקח נא מעט מים**, על ידי שליח: **זכו לשלש**, שלש ממתן שניתנו להם כמדבר על ידי משה והלכו: **זכו לעמוד ענין**, עומד עליהם חמיד כדכתיב (במדבר ד) וענן עומד עליהם: **לכארה של מרים**, היינו נמי והכית בצור, ובעמוד ענין פליגי: **ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ**, שלא יכניס ע"י כחון בימו שהערכים רגלין להשמחות לאבק רגליהן וכן דמנו לו כערכיים: **כבר ילא ממנו ישמעאל**, ממך ילא הרגיל לעשות כן: **סולא חמה מנרתיקא**, להורח חמה בכח שלא יהו עובדי דרכים מנאיים: **[פמן אמרי]**, בלחץ ישראל: **כיון דחזא**, הקדוש ברוך הוא: **דקא אסר**, אברהם את מילתו ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקם הכא: **סיינו**, דמעיקרא כתיב נצבים עליו ולכפוק כמי יירץ לקראתם: **דיקא נמי**, דחד הוא דאול להפך סדום: **קנטרי**

(6) ויששים בקר מ"ג, (7) אלוט דר נתן פ"ד: פ"ד וי"א, (8) כ"א ט"פ: ומ"ס.

לענין רש"י אשכ"ד [ארשייור] א, כ"ב סחובל.